

ולכן, למרות שהתכוון לשבות למטה, נחשב הדבר כאילו נתכוון לשבות בגובה, למעלה מעשרה, במקום העירוב, שהוא רשות היחיד, וקונה לו העירוב שביתה במקומו.

ותמהינן: **אי הכי** — דאמרת: מתא כמאן דמליא דמיא, ונחשב הדבר כאילו שבת למעלה ברשות היחיד — אם כן, אפילו אם נתן העירוב **חויז לעיבורה של עיר** — נמי ליהני, אפילו אם נתן את העירוב למעלה ברשות היחיד והוא שוכת ברשות הרבים.

דלעולם הוי ליה "הוא ועירובו במקום אחד", **כיון דאמר רבא: הנותן עירובו — יש לו ארבע אמות!** שמקום ארבע אמות שסביבות העירוב "הוו ליה כמוקפות מחיצות" [ורבא אמרה אמתניתין דלקמן דף לה א ויתבאר שם], אם כן **הויא לה מקומו** שברשות הרבים כאילו הוא רשות היחיד לענין עירוב תחומין, **ורשות היחיד — עולה עד לרקיע**⁶³.

ומשנינן: **אמר רב יצחק בריה דרב משרשיא: הכא — במתניתין — באילן שנופו נוטה עד חויז לארבע אמות מעיקרו עסקינן**, והניח עירובו עליו חויז לארבע אמות מן העיקר,

ונתכווין לשבות בעיקרו של אילן ברשות ג-א הרבים.

העיר, שהם שבעים אמה ושיריים סביבות העיר. [הנקראים "עיבורה של עיר" לפי שהם תוספת על העיר, כמו אשה מעוברת].

אבל אילן העומד אפילו בתוך עיבורה של עיר אחרת, וכגון שהיתה עיר אחרת בתוך אלפיים אמה לעירו של נותן העירוב, ונתן את עירובו אפילו בעיבורה של אותה עיר [ואין לפרש בעיבורה של עיר שדר בה, כיון שאין מועיל עירובו שם כלום, כי גם בלא עירובו מודדין אלפיים אמה מסוף עיבורה של עיר], הרי — **אפילו** אם נתנו באילן **למעלה מעשרה** טפחים, ונתכוון לשבות ברשות הרבים למטה, **הרי זה עירוב.**

ואף שאין יכול להביאו אליו מן האילן למטה, שאסור מצד מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, מכל מקום אמרינן **דמתא**, שהעיר וכן עיבורה — **כמאן דמליא עפר דמיא!**

[וכתב רש"י הטעם דחשבינן לעיר כ"מלאה עפר", משום שהיא מוקפת מחיצות, ואינה מגולה.

והוסיף הריטב"א: ואף על פי שעיבורה של עיר אינו מוקף מחיצות, מכל מקום כיון דעיבורה של עיר הוא כעיר, נחשב הדבר כאילו עיבור הוא תוך מחיצותיה, וכאילו המחיצות הן דופן עקומה, שמתעקמת עד עיבורה של עיר].

ליכא מחיצה. מיהו לענין מיהו "הוא ועירובו במקום אחד", הוי חד רשותא. דומיא דנותן בעיבורה של עיר, דחזי ליה רבא כמאן דמליא" [רש"י. וראה היטב בריטב"א].

שהדבר טוב בעיניהם שהסכימו לדעתם. ריטב"א.

63. "ונהי דלא רשות היחיד ממש נינהו לגבי איסורא דאורייתא למשקליה מאילן להתם, דהא

ונמצא, שהעירוב מונח חוץ לארבע אמות שיש לכל מי שנותן את עירובו [כי ארבע אמות שנותנים לו כמוקף מחיצות הן במקום שביתתו, ולא במקום עירובו].

ולפיכך: אם הניחו על הנוף למעלה מעשרה, שאין יכול להביאו למקום שביתתו, שהרי אם יורידנו למטה, הוי ליה מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, אינו עירוב.

אבל כשהעירוב נמצא למטה מעשרה, ואינו ברשות היחיד, יכול להביאו עד עיקרו של אילן על ידי שיוורידנו למטה לרשות הרבים, ויביאנו עד מקום שביתתו על ידי טלטול פחות פחות מארבע אמות, והוי עירוב⁶⁴.

ותמהינן למאי דאמרן שהעירוב הוא על הנוף:

ומאי למעלה ומאי למטה?! הא כיון שהעירוב הוא על הנוף, שהוא נוטה הצידה בצורה שוה, אם כן "למעלה" היינו אם הנוף

גבוה, ו"למטה" היינו אם הנוף נמוך, ואם כן הוה ליה למיתני "גבוה ונמוך" ולא "למעלה ולמטה". שלשון זה שייך רק בדבר זקוף שיש בו מעלה ומטה⁶⁵.

ומפרשינן: אמנם הנוף נוטה כולו הצידה, אך לפעמים, בסוף נטייתו — הדר זקוף, הוא מזדקף, כלפי מעלה.

וכאן המדובר שהיתה נטייתו של הנוף הצידה למטה מעשרה טפחים, ולאחר ארבע אמות הזדקף הנוף, וטיפס אל למעלה מעשרה טפחים.

ולכן, אם הניחו בנטייתו, או בתחילת זקיפתו, למטה מעשרה טפחים — היינו הנחה "למטה". ואם הניחו למעלה בזקיפתו מעל עשרה טפחים — היינו למעלה.

ותמהינן: אף אם הניחו למעלה מעשרה, ליהוי עירוב.

הרבים הוי שבות דרבנן, מתניתין רבי היא, וכיון דשבות היא לא גזרו עליו בין השמשות. וראה מה שכתב על זה הריטב"א.

עוד כתב רש"י: אין לאסור להביאו מרשות הרבים חוץ לארבע אמותיו שנתכוין לשבות שם, אל תוכם, אף למאי דאמרינן הנותן עירובו יש לו ארבע אמות דהוה להו רשות היחיד. ומשום "דאף על גב דמשוינן להו ניהליה רשות היחיד לגבי קנית עירוב להקל, לאו רשות היחיד גמורה היא! דהא לאו מחיצה איכא, ולא חילוק רשות איכא, ומאן קא משוי ליה בית, עירוב הוא דמשוי ליה, וכי איכוון, לבית דהתיירא איכוון, ולא לשויה בית דאיסורא". לשון רש"י.

65. [כן פירש רש"י. ובעל — המאור תמה: והרי

64. וכתב הריטב"א: אם היה מניחו שלא על האילן אלא על הארץ, והיה מתכוין לשבות במרחק של יותר מארבע אמות ממקום עירובו לא היה מועיל, אפילו אם יכול לטלטלו ולהביאו לשם על ידי טלטול פחות פחות מארבע אמות. שאינו בדין שיקנה לו העירוב במקום זה, כשהעירוב רחוק ממנו. והכא שאני "דכיון שהאילן אחד הוא, האילן עושה אחד מקום שביתתו עם מקום עירובו, כיון שיכול להביאו אצלו פחות פחות מארבע אמות". וראה עוד שם, דמכל מקום עד שמונה אמות שפיר דמי.

[וראה גם בריטב"א לקמן דף לד. ד"ה למעלה שכתב כעין מה שכתב פה]. עוד כתב הריטב"א לבאר שיטת רש"י: דאף על גב דלטלטל פחות פחות מארבע אמות ברשות

וכיון שכן, אין יכול להביא את העירוב דרך הנטייה, דהוי מוציא מרשות היחיד [ששם מונח עירובין] לרשות הרבים.

והוסיף רש"י: אף אינו יכול להביאו דרך אויר אותו מקום לכנגד מקום עיקרו, משום דהוי ליה "מושיט" מרשות היחיד לרשות היחיד דרך אויר רשות הרבים, שאסור אף אם מושיטו למעלה מעשרה טפחים מרשות הרבים עצמה [ואף דלא הוי רשות הרבים למעלה מעשרה טפחים], וכמבואר בשבת דף צו.

והשתא מפרשינן: **מאי רבי** — שאמר: דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות — **ומאי רבנן?**

דתניא: נתנו לעירוב באילן, אם נתנו למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב. למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב, וכדפרישנא לה לעיל.

ואסור ליטלו מן האילן, דהוה שימוש באילן, שאסור משום שבות.

ומכל מקום הוי עירוב, דכל שבות לא גזרו עליו בין השמשות.

אבל אם היה בתוך שלשה טפחים, סמוך לקרקע, מותר ליטלו, דכל למטה משלשה טפחים, אפילו באילן לא גזרו עליו, דהוי כארעא סמיכתא, וכדתנן לקמן דף צט.

ואם נתנו לעירוב בכלכלה [סל] ותלאו באילן [מן הצד, ופי הכלכלה שוה לראש האילן, ותחתיתה רחוקה שלשה טפחים מראש האילן, כדרך תלית כלכלות באילן,

שהרי אף שאינו יכול להביאו לעיקרו אם יורידנו ממקום שהעירוב שם למטה, דהוי מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים. מכל מקום:

והא אי בעי, מיייתי לה מביאו לעירובו דרך עליו [שיקחנו תחילה מהמקום שהוא נמצא למעלה מעשרה טפחים באילן, שהוא רשות היחיד], ויביאנו דרך ענפי האילן, במקום הנטייה של הענף [ששם אין זה רשות היחיד לפי שאינו גבוה עשרה טפחים, ואין זה רשות הרבים] בלא שיורידנו למטה, עד כנגד עיקרו של האילן.

ושם, הא הוה ליה המקום שכנגד עיקרו של האילן רשות אחת עם מקום שביתתו שלמטה. דכיון שיש למערב מסיב מקום שביתתו בעיקר האילן ארבע אמות, וכרשות היחיד הן נחשבות, והיא עולה עד לרקיע, חשוב הדבר כאילו הוא ועירובו במקום אחד, ויקנה לו עירובו!?

ומשנינן: הכא מיירי, כשבמקום נטייתו — **רבים מכתפין עליו** [בני רשות הרבים מתקנין את משאם שעל כתפיהם במקום נטיית האילן], דהוי ליה התם רשות הרבים.

וכדעולא. דאמר עולא: עמוד גבוה תשעה טפחים הנמצא ברשות הרבים, ורבים מכתפין עליו, וזרק חפץ ממרחק ארבע אמות ברשות הרבים, ונח על גביו — חייב, דהוי ליה מעביר ארבע אמות ברשות הרבים, ומניח ברשות הרבים.

[אך אם לא היו מכתפין עליו הוא היה "מקום פטור" באם אינו רחב ארבעה טפחים, ואם רחב ארבעה טפחים הוי לה כרמלית].

אלא, חכמים — ארישא הוא דפליגי.

דקתני בה: למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב, ואסור ליטלו. ואהא פליגי חכמים וסבירא להו דכיון דאסור ליטלו — אף שהוא משום שבות — אינו עירוב. כי אפילו על זמן בין השמשות, שהוא זמן ספק, נמי גזרו שאסור ליטלו.

והשתא מפרשינן לרישא דברייתא:

האי אילן — דמיירי הכא בברייתא — היכי דמי?

אי דלית ביה רוחב ארבעה טפחים בראש האילן, תיקשי: אמאי אין עירוב עירוב כשנתנו למעלה מעשרה — ומשום דהוי מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, וכדאמרן — והא כיון שאינו רחב ארבעה אינו רשות היחיד אלא מקום פטור [דמגובה שלשה טפחים מהקרע, הוי מקום פטור, כשאינו רחב ארבעה טפחים].

ואי דאית ביה בראש האילן ארבעה טפחים, ונמצא דלמעלה מעשרה טפחים הוי ליה רשות היחיד — כי נתנו לעירוב בכלכלה, מאי הוי?!

שהרי הכלכלה התלויה בצידי האילן יש לה תורת "חורי רשות היחיד", כיון שפי הכלכלה מגיע עד ראש האילן, ואסור להוציא ממנה לרשות הרבים, ואמאי הוי עירוב?! [תוספות].

אמר מפרש לה רבינא:

רישא דאמרינן שאם נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב, ומשום

תוספות וריטב"א] — אפילו נתנו לעירוב בכלכלה שלמעלה מעשרה טפחים — עירובו עירוב, דברי רבי. ומפרשינן לה בסמוך.

וחכמים אומרים: כל מקום שאסור ליטלו לעירוב משם — אין עירובו עירוב, כדמפרש לה ואזיל על מה פליגי.

ועל כל פנים, טעמם של חכמים הוא: כיון שאסור ליטלו — אף שאינו אלא שבות — גזרו עליו בין השמשות, ורבי מתיר.

והיינו רבי והיינו רבנן.

והוינן בה: זה ששינינו "וחכמים אומרים" — אהייתא [על מה] קאי דברי חכמים?

אילימא אסיפא, דקאמר רבי שאם נתנו בכלכלה אפילו למעלה מעשרה טפחים, עירובו עירוב. ואהא פליגי חכמים וסברי דכיון דאסור ליטלו משם — דהוי שימוש באילן — אינו עירוב.

הא ליכא למימר הכי.

כי האם לימא שקסברי רבנן שעל אף "דאינו משתמש באילן עצמו [כשנוטלו משם] אלא בכלכלה הוא דמשתמש, שהוא צידי אילן" [לשון רש"י. והר"ח כתב: "שהכלכלה התלויה באילן — בצידי האילן היא"], אפילו הכי אסור ליטלו משם, היות שגם צדדין של האילן אסורין בשימוש בשבת?!

אם כן, יהא מכאן סייעתא למאן דסבר בשבת דף קנד ב שאפילו צדדים של האילן אסורין, וכמו דפסקינן בשבת שם [וראה בסוגיא שם מה מיקרי "צדדין"].